

بررسی میزان شیوع و عوامل مؤثر در تغییر روش‌های پیشگیری از بارداری

محمدحسن صاحبی حق^۱، ناهید سبزی^۲، اصغر محمدپور اصل^۳، حسین نامدار^۴

چکیده

مقدمه: تغییر در روش پیشگیری از بارداری، با ایجاد تغییر در میزان محافظت زنان در برابر پیشگیری از بارداری، آن‌ها را در معرض خطر حاملگی ناخواسته قرار می‌دهد. فلذا این تحقیق با هدف تعیین میزان شیوع و عوامل مؤثر در تغییر روش‌های پیشگیری از بارداری در زنان مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر تبریز انجام گردید.

روش: این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی از نوع مقطعی بود که بر روی ۸۶۱ زن در سنین باروری (۱۵-۴۹) صورت پذیرفت. جامعه پژوهش زنان در سنین باروری مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی-درمانی شهر تبریز بود که به روش تصادفی منظم برای شرکت در مطالعه نمونه‌گیری شده بودند، اطلاعات توسط پرسشنامه پنج قسمتی محقق ساخته گردآوری شد. روایی آن به صورت محتوی و پایایی آن با استفاده از روش آزمون مجدد ($r=0/86$) تعیین گردید. پرسشنامه براساس عوامل مؤثر در تغییر روش‌ها از ۵ قسمت: مشخصات دموگرافیک، سابقه طبی و باروری، عوارض جانبی روش پیشگیری، نارضایتی از روش پیشگیری و عوامل مؤثر در انتخاب روش جدید و یا ادامه روش قبلی پیشگیری از بارداری تشکیل یافته بود. از روش مصاحبه حضوری برای تکمیل پرسشنامه استفاده شد. داده‌های به دست آمده در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی با استفاده نرم‌افزار SPSS v.13 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سن زنان ۳۲/۳۱ سال بود. میزان شیوع تغییر روش‌های پیشگیری از بارداری ۱۶/۸٪ برآورد شد. نتایج نشان داد تجربه عوارض جانبی در روش‌های هورمونی ($p=0/01$) و کاندوم ($p=0/001$) با تغییر روش‌های پیشگیری از بارداری ارتباط آماری معنادار دارد، ولی این ارتباط در مورد روش آی‌یودی معنادار نمی‌باشد ($p=0/77$). تغییرات خلقی شایع‌ترین عارضه روش‌های هورمونی، افزایش حجم خون قاعدگی شایع‌ترین عارضه آی‌یودی و حساسیت واژینال شایع‌ترین عارضه کاندوم عنوان بود. همچنین نتایج نشان داد نارضایتی از روش‌های هورمونی ($p<0/001$)، کاندوم ($p<0/001$) و طبیعی ($p=0/01$) با تغییر روش‌های پیشگیری از بارداری ارتباط آماری معنادار دارد، ولی این ارتباط در مورد روش آی‌یودی معنادار نمی‌باشد ($p=0/19$). فراموشی مصرف قرص بیشترین عامل نارضایتی روش‌های هورمونی، ترس یا سابقه دفع خودبه‌خودی آی‌یودی بیشترین عامل نارضایتی آی‌یودی، کیفیت پایین وسیله ارایه شده از سوی مراکز و در نتیجه عدم تمایل همسر به استفاده از آن بیشترین عامل نارضایتی کاندوم و ترس از شکست روش و یا سابقه مثبت شکست بیشترین عامل نارضایتی روش‌های طبیعی بود.

نتیجه‌گیری: عوارض جانبی روش‌های پیشگیری از بارداری و نارضایتی از آن‌ها دو عامل مؤثر در تغییر روش‌های پیشگیری است، در بسیاری موارد فراهم‌کنندگان خدمات بهداشتی می‌توانند با ارایه آموزش‌های کافی در مورد عوارض جانبی، تجویز روش براساس محدودیت‌ها و قابلیت‌های منحصر بفرد مددجویان و به عبارتی مددجو محور بودن خدمات و از طرف دیگر ارتقای کیفیت وسایل ارایه شده به افزایش طول مدت استفاده از روش‌های پیشگیری و در نتیجه افزایش اثربخشی آن‌ها امیدوار باشند.

کلید واژه‌ها: عوامل پیشگیری از بارداری، باروری، خدمات تنظیم خانواده، شیوع

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۶/۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۱/۵

۱- عضو هیات علمی گروه بهداشت دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دانشجوی دکتری، مرکز تحقیقات مدیریت سلامت، تبریز، ایران (نویسنده مسؤول)

پست الکترونیکی: sahebihagh@tbzmed.ac.ir

۲- مربی، کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه، دانشگاه آزاد اسلامی مرند، مرند، ایران

۳- استادیار اپیدمیولوژی گروه بهداشت عمومی دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

۴- عضو هیات علمی گروه روان‌پرستای دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دانشجوی دکتری، تبریز، ایران